

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting
1968-1969)

De bijzondere commissie, die is ingesteld om de openbare behandeling van dit wetsontwerp voor te bereiden, heeft de eer daaromtrent als volgt verslag uit te brengen.

Zeer vele leden hadden met instemming van het onderhavige wetsontwerp, strekkende tot wijziging van de artikelen 1637s en 1638r B.W. kennis genomen. Zij onderschreven ten volle de bedoelingen van het wetsontwerp „de wettelijke beletselen weg te nemen die zich tegen eventuele invoering van vermogensaanwasdeling en investeringsloon, verzetten”.

De bewindsman is met het wetsontwerp ook duidelijk geheel in overeenstemming met het bedrijfsleven zoals kan blijken uit het antwoord van de S.E.R. op de ter zake aan deze gerichte vraag.

Wel zouden de hier aan het woord zijnde leden nader van de bewindsman willen vernemen wat de verhouding is tussen de thans voorgestelde wettelijke regeling en het bepaalde in artikel 27 in het ontwerp-Wet op de Ondernemingsraden, welk artikel immers een instemming van de Ondernemingsraad vereist met pensioen-, winstdelings-, winstdelingspaar- en premiespaarregelingen.

De hier aan het woord zijnde leden stemden voorts in algemene zin met de technische uitwerking in. Voorshands had de bewindsman hen overtuigd, dat in deze kan worden volstaan met wijziging van de artikelen 1637s en 1638r B.W. en met namen dat de artikelen 1637p en 1638h B.W. geen beletselen vormen.

Vele andere leden konden zich verenigen met het feit, dat ruimte wordt geschapen voor nieuwe ontwikkelingen, maar zij vroegen zich wel af, of die ruimte nu voldoende zal zijn voor verdere ontwikkelingen op dit terrein.

Intussen wordt het recht niet duidelijker met een groeiend aantal bijzondere wetten en wetswijzigingen. Er ontstaat steeds meer een structuur, die niet doorzichtig is, niet eensluidend beoordeeld wordt en moeilijk te vinden is. Verwijzing naar een algemene maatregel van bestuur is voor de wetgever wel praktisch, maar niet altijd aantrekkelijk voor de betrokkene, die zijn rechten en verplichtingen duidelijk voor zich wil zien.

Laten de arbeidsverhoudingen hier te lande niet toe naar een zodanige wettelijke formulering te zoeken, dat binnen de ruimte die deze laat de meeste nadere wettelijke en uitvoeringsbepalingen kunnen verdwijnen?

Verscheidene leden konden instemmen met het doel van het ontwerp, wettelijke beletselen voor bepaalde vormen van bezitsvorming weg te nemen, ook indien over de wenselijkheid van invoering van deze maatregelen geen communis opinio bestaat.

Zij konden zich verenigen met de daartoe voorgestelde wijziging van artikel 1637s en de gelijktijdige aanpassing van artikel 1638r. Naar hun oordeel werd terecht gesteld dat de inhouding op het loon ingevolge artikel 1637s géén compensatie is.

Zij zouden overigens gaarne het oordeel van de Minister vernemen over de suggestie van professor Levenbach om bepalingen als deze tot z.g. „driekwart dwingend” recht te maken, ten einde snellere aanpassing aan nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.

Ook sommige leden stelden zich positief op tegenover het streven van de Regering d.m.v. dit wetsontwerp eventuele

wettelijke belemmeringen voor de toepassing van vermogensaanwasdeling, investeringsloon en spaarloon weg te nemen. Deze vormen van geblokkeerd sparen kunnen nl. van betekenis zijn voor de totstandkoming van een betere vermogensverdeling in ons land. In perioden waarin de gemiddelde loonkostenstijging groter is dan de gemiddelde produktiviteitsstijging – perioden die meer regel dan uitzondering zijn – kan het gebruik van deze spaarvormen er verder toe bijdragen het gevaar van overbesteding te verminderen.

In dit verband verdient het, naar de mening van sommige leden, aanbeveling te overwegen om in de wetgeving uit te gaan van een *ander loonbegrip* dan thans hetgeval is. Het is dan waarschijnlijk het beste om onder „loon” de *totale arbeidsbeloning* van een werknemer te verstaan (het totale pakket van tegenprestaties – inclusief de huidige werkgeversbijdragen – dat staat tegenover bepaalde verrichte arbeid). Een uitholling van het wettelijke loonbegrip door de omvang van de werkgeversbijdragen te variëren wordt hierdoor onmogelijk gemaakt of althans verminderd. Hoewel het onderhavige wetsvoorstel waarschijnlijk minder geschikt is om tot de invoering van een beter loonbegrip te komen is het wenselijk dat de Regering een studie maakt van de meest gewenste definitie van „loon”, waarna een gecoördineerde aanpassing van de desbetreffende wetten kan plaatsvinden.

De in artikel I, B onder 2, voorkomende maxima bij schuldvergelijking nl. $1/10$ en $3/10$ gedeelte van het „in geld vastgesteld loon, dat alsdan zou moeten worden uitbetaald” hebben in het licht van bovenstaande slechts een relatieve betekenis. Wellicht zouden deze maxima in de toekomst beter uitgedrukt kunnen worden in gedeelten van de *totale arbeidsbeloning*.

Het is voorts de vraag of het wel zinvol is om het onderscheid tussen een deel van de arbeidsbeloning dat onder het wettelijke loonbegrip valt en een ander deel van de arbeidsbeloning dat daar *niet* onder valt (werkgeversbijdrage) te handhaven.

In de memorie van toelichting (blz. 3, rechterkolom) merkt de Minister op dat „daarnaast thans andere mogelijkheden tot geblokkeerd sparen de aandacht vragen, welke toelaatbaar zijn te achten, en die eventueel op andere wijze dan door deelneming aan fondsen kunnen worden bereikt”. Welke andere spaarmogelijkheden zijn hier precies bedoeld, zo informeerden sommige leden, hier aan het woord. Bestaat het voornemen bepaalde vormen van geblokkeerd sparen ook toe te passen bij ambtenaren? Op welke wijze zal dat dan worden gerealiseerd en welke wettelijke voorzieningen zijn daarvoor nodig?

Enige leden vroegen of de Minister de mening deelt, dat het wegnemen van een bestaande belemmering, zoals in dit wetsontwerp wordt gedaan, alleen dan dient te gebeuren, wanneer vaststaat, dat die belemmering aan werkelijk wenselijke ontwikkelingen in de weg staat. Betekent de indiening van het wetsontwerp dat de bewindsman de vermogensaanwasdeling, het investeringsloon en het spaarloon als duidelijk wenselijke zaken beschouwt?

Is de Minister ook van mening, dat daarmee – omdat hier eenzijdig een spaardwang voor loontrekkers wordt mogelijk gemaakt – een discriminatoire druk wordt gelegd op loontrekkers ten opzichte van de andere inkomensgenieters zulks terwijl de argumentatie hieromtrent vrijwel geheel is gebaseerd op macro-economische argumenten ten gunste van een verhoogde nationale spaarquote?

Meent de Minister niet dat het wegnemen van de bestaande juridische belemmeringen tot spaardwang voor werknemers een principiële aantasting vormt van de bestedingsvrijheid van een geheel andere orde dan bij verplichte sociale verzekeringen het geval is?

Zou het bij het indienen van een wetsontwerp als het onderhavige niet voor de hand hebben gelegen om dan tegelijkertijd de juridische mogelijkheden te scheppen voor een spaardwang voor andere inkomensgenieters?

Kan de bewindsman nader argumenteren welke rechtsgrond zijns inziens aanwezig is om discriminatoire regelingen

ten aanzien van spaarverplichtingen voor verschillende soorten inkomens wettelijk mogelijk te maken?

Acht de Minister het een argument ten gunste van de door het wetsontwerp te openen mogelijkheden dat de werknemers bij doorvoering daarvan een zekere persoonlijke en emotionele binding aan het stelsel van de particuliere ondernemingsgewijze produktie zullen verkrijgen?

Is de Minister niet van mening, dat dit wetsontwerp dan ook feitelijk de strekking heeft te leiden tot inkapseling van werknemers in het bestaande maatschappelijke bestel. Kan de Minister voorts duidelijk maken welke visie hij heeft ten aanzien van de feitelijke perspectieven van de diverse vormen van vermogensaanwasdeling, investeringsloon en spaarloon, een vraag die enige leden meenden te mogen stellen, omdat het indienen van een wetsontwerp als dit huns inziens moeilijk kan worden begrepen indien ter zake van de eigenlijke er door te scheppen mogelijkheden bij de indienende regering in dat opzicht geen duidelijke voorstelling van zaken aanwezig is.

Nieuw artikel 1637s

Zeer vele leden merkten op, dat in lid 2, sub *d*, is bepaald, dat bij algemene maatregel van bestuur de voorwaarden zullen worden geregeld, waaraan b.v. een spaarregeling moet voldoen.

Ligt het, zo vroegen zij, in de bedoeling over de mogelijke inhoud van deze algemene maatregel van bestuur advies te vragen aan de Stichting van de Arbeid of de S.E.R.?

Sommige leden informeerden, of de Minister de mening deelt, dat de individuele werknemer zelf moet kunnen bepalen wie de beheersmacht over zijn spaarloon zal uitoefenen, d.w.z. dat hij zelf moet kunnen aangeven welke instelling zijn (geblokkeerd) spaarloon zal beheren.

Dat in het wetsontwerp bijzondere regelen zijn gesteld welke het mogelijk maken een minderjarige bekwaam te doen zijn tot het zelfstandig verrichten van handelingen, strekkende tot deelneming aan een fonds of een regeling tot sparen, werd door zeer vele leden juist geacht.

Wat betreft de in het voorgestelde vijfde lid gebruikte zinsnede „de betaling aan de minderjarige gedaan, is echter, indien zijn wettelijk vertegenwoordiger tevoren tegen uitbetaling aan de minderjarige, bezwaar heeft gemaakt bij degene”, rees bij deze leden de vraag, waarom hier afgeweken is van de terminologie die ook in artikel 1638f B.W. wordt gehanteerd en met name waarom het woord „schriftelijk” niet in de voorgestelde wettekst is opgenomen.

Vele andere leden betoogden, dat het slot van dit lid nl., dat de minderjarige door die betaling werkelijk is gebaat” een slecht hanteerbare term is, die echter in het geldende recht voorkomt (b.v. 1421, lid 2; 1423; 1487 B.W.). Deze terminologie moet echter in het kader van het nieuwe B.W. onder de loep worden genomen.

Met betrekking tot het voorgestelde zesde lid brachten zeer vele leden naar voren dat in artikel 1637g B.W. en artikel 25 van de Pensioen- en Spaarfondsenwet, waar een zelfde materie wordt geregeld, wordt bepaald dat de minderjarige met bijstand van zijn wettelijke vertegenwoordiger in rechte moet verschijnen „behalve wanneer de rechter gebleken is dat de wettelijke vertegenwoordiger niet bij machte is zich te verklaren”.

Waarom is in de voorgestelde wettekst niet dezelfde terminologie aangehouden als in artikel 1637g B.W.?

Vele andere leden wezen er in dit verband op dat de hier gebezigde formulering „tenzij de wettelijke vertegenwoordiger niet bij machte is zich te verklaren” bewijsrechtelijk weinig aantrekkelijk is.

Verscheidene leden zouden nader gemotiveerd willen zien, waarom artikel 1638h ten aanzien van vermogensaanwasdeling geen hindernis zou opwerpen. De omstandigheid dat de artikelen 1637s en 1638r de mogelijkheid openen onder bepaalde voorwaarden een deel van het loon *niet* uit te betalen, tast naar het aanvankelijke oordeel van deze leden het voorschrift van artikel 1638h niet aan, dat voldoening van het loon in wettig betaalmiddel dient plaats te vinden. Juist op dit punt onder-

scheidt zich de vermogensaanwasdeling van pensioenaanspraken, die wel in wettig betaalmiddel worden vastgesteld en uitbetaald.

Deze leden vroegen zich dan ook af of in artikel 1637s niet tevens de mogelijkheid tot afwijking van artikel 1638h moet worden opgenomen.

Vastgesteld 17 december 1969.

KIKKERT
VAN LIER
MAENEN
SINGER-DEKKER
HARMSSEN
PORTHEINE
BOERSMA
S. VAN DER PLOEG
PEIJNENBURG
VAN SCHAIK
JANSSEN
WOLFF
ZIJLSTRA
RIETKERK
GOUDSMIT.